

Høringsuttalelse fra Faglig Råd for Pedagogisk- psykologisk tjeneste Endringer i barnehageloven – Barn med særlige behov

Overordnede betraktninger

Faglig Råd for PP-tjenesten støtter i all hovedsak forslagene til endringer i barnehageloven. Vi har hatt forslagene til endring i barnehageloven ute til høring hos alle Norges PP-tjenester med unntak av Oslo og Hordaland fylkeskommune som har valgt å stå utenfor rådet.

Faglig Råd for PP-tjenesten registrere at Kunnskapsdepartementet er tydelige på at spesialpedagogisk hjelp er et viktig tiltak for å sikre tidlig innsats. Vi i PP-tjenesten ser det som svært viktig at det presiseres at spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning er sentrale og tydelige tiltak for tidlig innsats.

Departementet foreslår at PP-tjenesten får som oppgave å støtte barnehagene i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling, gjennom å bistå barnehagen med evaluering og utvikling av læringsmiljøet, barnas omgivelser og barnehagens organisasjon og ledelse. PP-tjenestens mandat foreslås i tillegg utvidet slik at oppdraget skal gjelde alle barn, og ikke begrenses til barn med særlige behov.

Faglig råd for PP-tjenesten merker seg at departementet med dette plasserer PP-tjenesten som kommunenes sentrale institusjon for arbeid med kompetanse- og organisasjonsutvikling av barnehager. I lys av Djupedalutvalgets forslag om at PP-tjenesten også bør ha et utvidet mandat til å arbeide med skolenes psykososiale læringsmiljø, tegner det seg et bilde av en tydelig forventning om at PP-tjenesten skal være kommunenes foretrukne og viktigste utviklingsaktør innenfor området læringsmiljø i både skoler og barnehager.

Vi er stolte over den tillitt som blir vist til PP-tjenestens arbeid, kunnskap og kompetanse. PP-tjenesten har kompetanse, og er tett på barnehager og skoler, og bør derfor ha en sentral posisjon i arbeidet med bedre læringsmiljøer. Forslagene medfører en tydeliggjøring av PP-tjenestens oppgaver og mandat. Imidlertid vil dette medføre økte forventninger og arbeidsoppgaver for PP-tjenesten. Spesielt fordi antallet barnehager er høyt.

Høringssvarets oppbygning

Faglig Råd for PP-tjenesten har valgt å uttale seg om følgende punkter i høringsnotatet:

- Flytting av § 5-7 til barnehageloven
- PP-tjenesten skal ta hensyn til barnets omgivelser i vurderingen av spesialpedagogisk hjelp
- Ny lovtekst i § 19 d Sakkyndig vurdering
- Kompetanse- og organisasjonsutvikling som forebygging for alle barnehager og alle barn

- Kapasitet i PP-tjenesten
- Foreldrebetaling, skyss og videreføring av vedtak om spesialpedagogisk hjelp
- Tilretteleggingsplikt for barn med nedsatt funksjonsevne

Flytting av § 5-7 til barnehageloven

Faglig råd for PP-tjeneste ser positivt på flytting av bestemmelsene i § 5-7. Vi mener at en overføring til særlov for barnehagen vil gjøre bestemmelsen lettere tilgjengelig for tilsatte i barnehagen og barnas foreldre. Dermed vil en flytting kunne innebære en styrking og tydeliggjøring av førskolebarns rettigheter i forhold til spesialpedagogisk hjelp. I tillegg er det en fordel at regelverket for pedagogiske tilbud for førskolebarn er samlet i en og samme lov.

PP-tjenesten skal ta hensyn til barnets omgivelser i vurderingen av spesialpedagogisk hjelp

Det er enighet om at det er positivt at miljøet som barnet er en del av, skal være med i vurderingen av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp. Dette setter fokus på barnehagenes og eiers ansvar for kvalitet i det ordinære tilbudet, og åpner for at PP-tjenesten kan vurdere barnets vansker ut i fra en kontekstuell forståelse.

Merknad: Mange har stilt spørsmål med hvor langt skal PP-tjenesten gå i å vurdere barnets omgivelser i hjemmet. Er dette innfor PP-tjenestens kompetanse- og myndighetsområde? Å vurdere barnets omsorgssituasjon i hjemmet er barnevernets oppgave, og departementet bør vurdere om dette kan medføre uheldige konsekvenser med hensyn til roller.

Ny lovtekst i § 19 d Sakkyndig vurdering

Faglig råd for PP-tjenesten mener det er positivt at punktene som det skal tas standpunkt til i sakkyndig vurdering tilpasses barn og ikke elever, slik det fremstår i dag. Vi støtter at barnets omgivelser tas med. Om punktene skal ses på som en slags disposisjon for en sakkyndig vurdering mener vi at punkt e) bør være tredje punkt i teksten.

Kompetanse- og organisasjonsutvikling som forebygging for alle barnehager og alle barn

Faglig råd for PP-tjenesten merker seg at departementet foreslår at PP-tjenesten skal hjelpe barnehagen med kompetanse- og organisasjonsutvikling, barnas omgivelser og barnehagens organisasjon og ledelse, og at dette skal være forebygging for alle barnehager og alle barn, og ikke bare overfor barn med særlige behov.

Vi mener det er positivt at det kommer krav om at PP-tjenesten skal bistå barnehagene med kompetanse- og organisasjonsutvikling, samt evaluering og utvikling av læringsmiljøet for alle barn. PP-tjenesten har kunnskap og kompetanse til å løse mange sider av dette oppdraget, men det vil samtidig bli nødvendig å ruste opp PP-tjenesten ytterligere for å møte et slikt mandat.

Forslaget innebærer ikke et krav til omfang av det systemrettede arbeidet. Omfanget skal avgjøres av den enkelte PP-tjeneste og kommunen. Samtidig presiseres det at det ikke vil være en plikt å motta slik hjelp. PP-tjenesten skal heller ikke prioritere bort arbeidet med sakkyndige vurderinger som følge av kravet om å bistå barnehagene med kompetanse- og organisasjonsutvikling. Vi ser at blir viktig med tett samarbeid mellom kommunens administrasjon på barnehageområdet og PP-tjenesten, samtidig som alle barnehager bør inkluderes. Dette stiller krav til en omforent forståelse av hva forslaget innebærer av tiltak og aktiviteter for nå målet om gode læringsmiljøer for barna. Faglig råd for PP-tjenesten stiller spørsmål ved om det gis et for stort lokalt handlingsrom, og at en dermed kan komme i situasjoner hvor kommuner ikke vil prioritere barns læringsmiljø.

Merknad: Det kan oppfattes som paradoksalt når departementet mener at fylkesmannen bør kunne føre tilsyn med om PP-tjenesten følger opp barnehagene i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling og samtidig sier at dette er noe hverken barnehagen eller PP-tjenesten har plikt til.

Kapasitet i PP-tjenesten

Faglig råd for PP-tjenesten er positiv til å bistå barnehagene med systemrettet arbeid. Departementet gir i høringsnotatet eksempler på slike tiltak og nevner: Bistand med evaluering og utvikling av språk-, leke- og læringsmiljøet. Kompetanseheving av personalet gjennom kurs og seminarer, samt støtte til organisasjonsutvikling og til ledelse. Vi er enig i at dette er områder det er essensielt å gripe tak i.

Å jobbe systematisk opp mot hver enkelte barnehage, samt evaluere og utvikle læringsmiljøene, kan bli krevende ettersom barnehagestrukturen i kommunene er slik at antallet barnehager er høyt. Mange kommuner har mange og relativt små enheter. Selv om en tenker seg at mye kan løses gjennom ulike nettverksmodeller, blir barnehagestrukturen en kritisk faktor i forhold til den innsatsen som kan forventes fra PP-tjenestens side. Dette er avgjørende for om kommunen og PP-tjenesten skal lykkes i sitt systemarbeid.

Faglig råd for PP-tjenesten vil påpeke at innsatsen som kreves for å gjøre dette arbeidet med god kvalitet er omfattende, og kan komme til å fordre en betydelige øking i PP-tjenestens arbeidsoppgaver. Spesielt fordi det systemrettede arbeidet defineres bredt i høringsnotatet. Vi ønsker derfor å stille spørsmål ved hva forslaget om PP-tjenestens arbeid med kompetanse- og organisasjonsutvikling, læringsmiljø og ledelse i barnehagene vil innebære i praksis, sett i forhold til PP-tjenestens nåværende ressurser og bemanning. Særlig fordi vi vet at mange PP-tjenester allerede i dag strever med å oppfylle lovpålagte krav til tjenesten.

Departementet legger til grunn et økt ressursbehov på 0,1 årsverk til systemrettet arbeid per kommune, noe som totalt vil utgjøre utgjør 43 årsverk. Departementet

kaller dette en vesentlig styrking av PP-tjenesten. Innsparingen fra fritak i foreldrebetalingen er tenkt å dekke denne økningen.

Faglig råd for PP-tjenesten vil innstendig be om at departementet gjennomgår de økonomiske og administrative konsekvensene for samtlige forslag på nytt. Vi kan ikke finne at det er realisme hverken i ressursbehovet eller i de økonomiske beregningene. En økning på 0.1 årsverk til hver kommune vil ikke utgjøre nok til å løse de oppgavene som blir foreslått. Den økonomiske beregningen tar utgangspunkt i statistikk over spesialpedagoger i barnehagene, og ikke ansatte i PP-tjenesten, som generelt har høyere formalkompetanse enn spesialpedagoger. Dette regnestykket kan ikke anvendes som grunnlag for forslagene.

Foreldrebetaling, skyss og videreføring av vedtak om spesialpedagogisk hjelp

Faglig råd for PP-tjenesten støtter forslagene knyttet til skyss.

Forslaget om at vedtak om at spesialpedagogisk hjelp eller tegnspråkopplæring skal gjelde i ny kommune ved flytting, støttes. Det praktiseres slik i mange kommuner allerede i dag.

Forslaget om foreldrebetaling støttes.

Merknad: Det reises imidlertid bekymring for om noen familier av økonomisk grunner velger å ikke la barna gå i barnehage.

Tilretteleggingsplikt for barn med nedsatt funksjonsevne

Vi støtter forslaget om at kommunenes tilretteleggingsplikt for barn med nedsatt funksjonsevne bør lovfestets i barnehageloven. Dette bør følges av klageadgang.

Merknad: Ordlyden i ny § 19 i. Setningen: " Kommunens plikt til tilrettelegging er begrenset til tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde."

Byrde koblet til barn med nedsatt funksjonsevne er uheldig språkbruk. I tillegg er det for oss uklart hva som menes.

Andre momenter

Vi registrerer at Individuell opplæringsplan (IOP) ikke omhandles i høringsbrevet. Dette er sannsynligvis med bakgrunn i at barnehagene ikke er lovpålagte å utarbeide IOP'er i barnehagesammenheng. PPT vurderer det likevel som hensiktsmessig at barnehagene utarbeider grundige arbeidsplaner for det spesialpedagogiske arbeidet med enkeltbarnet, og mange kommuner krever slike planer. Vi foreslår at det utarbeides en Lærings- og UtviklingsPlan (LUP) for barn under skolepliktig alder. I planen bør det tydelig fremkomme fokusområder, skisserte tiltak, arbeidsmetoder, arbeidsmåter, mål og tidsangitt evaluering.

For øvrig mener Faglig råd for PP-tjenesten at det bør utarbeides en nasjonal utviklingsstrategi for PP-tjenesten. Faglig råd for PP-tjenesten viser til

FAGLIG RÅD FOR
Pedagogisk Psykologisk Tjeneste

Helsedirektoratets Utviklingsstrategi for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og ber om at det utarbeides en tilsvarende utviklingsstrategi for PP-tjenesten.

Vider anmoder vi Regjeringen og Kunnskapsdepartementet om at det utredes behov for et nasjonalt utviklingssenter for PP-tjenesten i tråd med forslaget i NOU 2009:18 Rett til læring.

Med vennlig hilsen
Styret i Faglig råd for PP-tjenesten

Asbjørn Langås
Anne Lium Berger
Frank Olsen
Guro Tendal
Annikken Louise Sunde

Björg Klokk
Merethe Nilsson
Aase Bjørg Aalme
Turid Fauske
Turid Granheim